

Πρόεδρος : Ευαγγ. Δασκαλάκης

Εισηγητής: Γεώργ. Ρήγος, εφέτης

Δικηγόροι: Στυλ. Βλαχόπουλος, Βασ. Καρύδης, Παν. Τριάντος

Ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος -, σε αγωγή κατά των ήδη εκκαλούντων, και, απευθυνόμενη προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, ισχυρίστηκε ότι είναι ηθοποιός και συμφώνησε με τους εναγόμενους, οι οποίοι ασκούσαν από κοινού θεατρική επιχείρηση, να εργαστεί από το Μάιο μέχρι και το Σεπτέμβριο 1988 στο θίασό τους που θα περιόδευε στην επαρχία με μισθό ποσοστό 10% επί των εισπράξεων από τις παραστάσεις, αλλά με ελάχιστο εγγυημένο όριο ημερομισθίου 25.000 δρχ. ότι οι παραστάσεις που άρχισαν στις 10.5.88, διακόπησαν στις 27.5.88 από αποκλειστική υπαιτιότητα των εναγομένων, οι οποίοι κατήγγειλαν τότε τη σύμβαση παράνομα, χωρίς δηλαδή να υπάρχει σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί την ενέργειά τους. Γι' αυτό οι εναγόμενοι του οφείλουν τις αποδοχές που θα εισέπραττε μέχρι την προβλεπόμενη κανονική λήξη της σύμβασης, ανερχόμενες κατά τους αναλυτικούς λογαριασμούς της αγωγής, σε 3.972.000 δρχ., επίσης επειδή από την αιφνίδια διακοπή των παραστάσεων και την καταγγελία της σύμβασης έχει υποστεί προσβολή της προσωπικότητάς του, στην επαγγελματική έκφασή της, οι εναγόμενοι του οφείλουν, ως χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης του, 1.000.000 δρχ. Συνακόλουθα ζήτησε, περιορίζοντας νόμιμα με τις προτάσεις (223 Κ.Πολ.Δ.) το αίτημα της αγωγής σε εν μέρει καταψηφιστικό και εν μέρει αναγνωριστικό, να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να του πληρώσουν 1.986.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση του ποσού και να αναγνωριστεί ότι του οφείλουν άλλες 2.986.000 δρχ. Το Πρωτοδικείο δικάζοντας κατά τις διατάξεις της ειδικής διαδικασίας των εργατικών διαφορών (αρ. 16 παρ. 2, 663 - 676 Κ.Πολ.Δ.) δέχτηκε την αγωγή εν μέρει ως προς το αίτημα καταβολής των οφειλόμενων αποδοχών του ενάγοντος. Οι εναγόμενοι παραπονούνται με τις κρινόμενες εφέσεις κατά της απόφασης, η διότι κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων η αγωγή έγινε - έστω και εν μέρει - δεκτή ενώ απορρίφθηκαν οι ενστάσεις της για αοριστία της, άλλως απαράδεκτο, άλλως καταχρηστική άσκησης της και ο διότι κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων κρίθηκε ότι και αυτός νομιμοποιείται παθητικώς στην προκειμένη διαφορά, οπωσδήποτε δε διότι κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων η αγωγή έγινε (εν μέρει) δεκτή. Εννοιολογικά από τους παραπάνω λόγους και των δύο εφέσεων πρέπει πρώτα να ερευνηθεί ο λόγος της έφεσης της ο αναφερόμενος στην αοριστία της αγωγής: Για να θεωρηθεί οποιαδήποτε αγωγή σαφής και ορισμένη, συνεπώς επιδεκτική δικαστικής εκτιμήσεως, κατά το αρ. 216 Κ.Πολ.Δ. πρέπει να περιέχει, εκτός από τα τυπικά στοιχεία που ορίζουν τα αρ. 117 - 118 του ίδιου κώδικα α) έκθεση των γεγονότων που θεμελιώνουν την αγωγή και δικαιολογούν την άσκηση της από τον ενάγοντα (ή τους ενάγοντες) κατά του εναγομένου (ή των εναγομένων) β) ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς γ) ορισμένο αίτημα (216 παρ. 1) επίσης - εφόσον τούτο είναι αποτιμητό - την αξία του αντικειμένου της σε χρήμα καθώς και τα στοιχεία που θεμελιώνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου προς το οποίο απευθύνεται (216 παρ. 2), χωρίς σε καμιά περίπτωση να είναι επιβεβλημένη η χρήση πανηγυρικών ή τυποποιημένων εκφράσεων που απαιτεί ο νόμος για την πληρότητα του δικογράφου της αγωγής και συνακόλουθα τη συγκεκριμενοποίηση της διαφοράς που υποβάλλεται στη δικαστική κρίση (έτσι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου τούτου 10359/83 Δ 15, 208, 6350/88 Αρχ. Ν. Μ., 334). Στην κρινόμενη περίπτωση, από το περιεχόμενο της

αγωγής όπως συνοπτικά έχει εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη (II), σαφώς συνάγεται ότι αυτή περιέχει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για την υποβολή της στη δικαστική κρίση, χωρίς να είναι απαραίτητο να καθοριστεί, όπως εσφαλμένα ισχυρίζεται η εναγόμενη "πόσες παραστάσεις εδόθησαν, που εδόθησαν (πόλεις - πληθυσμός, η παρένθεση στο κείμενο των προτάσεων της) και τι ποσόν εισεπράχθη εις κάθε παράστασιν". Επομένως, το Πρωτοδικείο, έστω και σιωπηρά χωρίς ειδική αιτιολογία, ορθά έκρινε την αγωγή ορισμένη και προχώρησε στην από νομική και ουσιαστική άποψη διερεύνησή της και έτσι ο σχετικός λόγος της έφεσης της πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Από τις διατάξεις των αρ. 648, 669, 672 και 673 ΑΚ συνάγεται ότι αν ο εργοδότης καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, χωρίς σπουδαίο λόγο που να δικαιολογεί την ενέργειά του αυτή, ο εργαζόμενος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση η οποία είναι ίση προς τις αποδοχές που θα εισέπραττε μέχρι την προβλεπόμενη λήξη της σύμβασης (ΑΠ 158/86 ΕΕΝ 53.732) και οι οποίες δεν αποκλείεται να συνίστανται, ολικά ή μερικά και σε ποσοστά από τα κέρδη του εργοδότη (ΑΚ 654). Από καμία διάταξη δεν συνάγεται ότι ο εργαζόμενος, προκειμένου να διεκδικήσει την προαναφερόμενη αποζημίωση, πρέπει να αναμείνει την παρέλευση του προβλεπόμενου για τη λήξη της σύμβασης χρόνου (βλ. σχετ. Γεωργιάδη - Σταθόπουλου: Αστικός Κώδιξ, έκδ. 1980, 672 IV ΝΟ 8 - 10). Γι' αυτό ο ισχυρισμός της εναγόμενης - εκκαλούσας κατά τον οποίο αγωγή έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη επειδή είχε ασκηθεί προώρως εφόσον αυτή είχε το δικαίωμα να απασχολήσει τους ηθοποιούς που προσέλαβε, άρα και τον ενάγοντα, κατά το χρονικό διάστημα που απέμενε μέχρι τις 30.9.88 (προβλεπόμενη λήξη της σύμβασης, η αγωγή ασκήθηκε τον Ιούνιο 1988) δεν είναι βάσιμος και ορθά δεν τον έλαβε υπόψη το Πρωτοδικείο. Συνεπώς και ο λόγος της έφεσης με τον οποίο αυτή ισχυρίζεται ότι η αγωγή ως πρόωρη ήταν απαράδεκτη δεν είναι βάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο Πρωτοδικείο (ένας από την πλευρά του ενάγοντος και ανά ένας για κάθε εναγόμενο, βλ. πρακτικά συνεδριάσεως 829/88 ΜΠρ Αθηνών) την ένορκη, ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών (αρ. 337/90), ενός μάρτυρα, η οποία έχει ληφθεί νομίμως κατά τις διατυπώσεις του αρ. 671 παρ. 1 εδάφ. β Κ.Πολ.Δ. (βλ. έκθ. επιδόσεως 12217/90 του δικαστ. επιμελητή Ν.Π.) μετά την έκδοση της εκκαλούμενης απόφασης, ειδικά για να προσαχθεί στο Δικαστήριο τούτο (674 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ., ΑΠ 65/73 ΝοΒ 21.750) και από όλα τα έγγραφα τα οποία οι διάδικοι επικαλούνται και προσάγουν αποδείχθηκαν τα εξής: Στις 30.4.88, οι εναγόμενοι συμφώνησαν με τον ενάγοντα ηθοποιό να εργαστεί σε θίασο που συγκρότησαν (οι εναγόμενοι) για να περιοδεύσει στην επαρχία από το Μάιο μέχρι το Σεπτέμβριο 1988, με ελάχιστο αριθμό εξήντα παραστάσεων ως αμοιβή του ενάγοντος συμφωνήθηκε ποσοστό 10% επί των καθαρών εισπράξεων, με ειδική όμως πρόβλεψη ότι "στο τέλος κάθε μήνα θα γίνεται εκκαθάριση ώστε ο ηθοποιός (ενάγων) να έχει λάβει βάσει του ποσοστού σαν ελάχιστο όριο το ποσό των 25.000 δραχμών για κάθε εργάσιμη ημέρα. Εάν το ποσοστό που έχει λάβει δεν καλύπτει το ως άνω ποσόν τότε η επιχείρηση υποχρεούται να συμπληρώσει αυτό ώστε να λάβει ο ηθοποιός το ποσόν των είκοσι πέντε χιλιάδων δραχμών για κάθε εργάσιμη ημέρα: (βλ. το από 30 Απριλίου 1988 ιδιωτικό συμφωνητικό, όροι 1-3). Οι παραστάσεις του θιάσου, αποτελούμενου από το δεύτερο εναγόμενο (θιασάρχη), τον ενάγοντα και την ηθοποιό Α.Λ., άρχισαν στις 30.5.88 με περιοδεία σε διάφορες πόλεις της Βόρειας Ελλάδας, η οποία συνεχίστηκε έως τις 27.5.88, με 18 συνολικά παραστάσεις την παραπάνω ημέρα (27.5.88), ενώ ο θίασος βρισκόταν στην, οι εναγόμενοι αιφνιδίως διέκοψαν τις παραστάσεις, ισχυριζόμενο ότι η διακοπή αυτή, που οφειλόταν σε πρόσκαιρες οικονομικές δυσχέρειες, θα διαρκούσε επί 10 μόνο ημέρες, μετά τις οποίες οι παραστάσεις θα επαναλαμβάνονταν, αλλά και μετά την πάροδο

του δεκαημέρου οι παραστάσεις δεν επαναλήφθηκαν από αποκλειστική υπαιτιότητα των εκπροσώπων της πρώτης εναγομένης και του δεύτερου εναγομένου (.....), συνισταμένη στο ότι διαφώνησαν ως προς τις μεταξύ τους οικονομικές σχέσεις και δεν επιθυμούσαν πλέον τη συνέχιση της συνεργασίας τους, συνάμα δε με την άρνησή τους να δεχθούν από τότε (27.5.88) την παροχή της εργασίας του ενάγοντος κατήγγειλαν την ορισμένου χρόνου σύμβαση εργασίας (Μάιος - Σεπτέμβριος 1988) και είχαν κατά τα προαναφερόμενα συνάψει με αυτόν, χωρίς να υπάρχει σπουδαίος λόγος που να δικαιολογεί την ενέργειά τους, εφόσον πρόδηλο είναι ότι οι μεταξύ τους διαμάχες που ανεφύησαν επειδή η περιοδεία του θιάσου δεν ανταποκρίθηκε μέχρι τότε στις οικονομικές προσδοκίες τους δεν αποτελούν σπουδαίο λόγο με την παραπάνω έννοια. Μετά την κοινοποίηση της αγωγής (17.6.88, βλ.την επισημείωση του δικαστ. επιμελητή στο αντίγραφο της αγωγής που ο ενάγων προσάγει), η πρώτη εναγομένη με την από 14.7.88 εξώδικη δήλωση - πρόσκλησή της προς τον ενάγοντα τον κάλεσε να προσέλθει για τη συνέχιση των παραστάσεων στο θέατρο ".....", στην Αθήνα, η πρόσκληση όμως αυτή ανεξάρτητα από το ότι δεν ανταποκρίνεται προς τους όρους της σύμβασης, αφού ο ενάγων είχε συμφωνήσει να εργαστεί σε περιοδεία του θιάσου και όχι στην Αθήνα, ήταν προσχηματική εφόσον λόγω των διαφωνιών δεν ήταν δυνατή η συνέχιση της λειτουργίας του θιάσου. Επομένως σύμφωνα με τις αναφερόμενες στη σκέψη IV διατάξεις οι εναγόμενοι οφείλουν στον ενάγοντα αποζημίωση ίση προς τις αποδοχές 42 εργασίμων ημερών (παραστάσεων), δεδομένου ότι μέχρι την καταγγελία της σύμβασης από τον ελάχιστο προβλεπόμενο αριθμό των 60 παραστάσεων είχαν πραγματοποιηθεί οι 18, ανερχόμενες στο ελάχιστο συμφωνημένο ημερομίσθιο των 25.000 δρχ. (ανά παράσταση), ήτοι $25.000 \times 42 = 1.050.000$ δρχ., διότι όπως δέχτηκε το Πρωτοδικείο, από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού δεν προέκυψε ότι κατά τη πιθανή και συνήθη πορεία των πραγμάτων το ποσοστό συμμετοχής του ενάγοντος στα κέρδη των εναγομένων από τις παραστάσεις του θιάσου τους θα υπερέβαινε το ποσό των 25.000 δρχ. ανά παράσταση. Από κανένα άλλωστε αποδεικτικό στοιχείο δεν συνάγεται ότι η καταχρηστική, με την έννοια ότι η διεκδίκηση των δικαιωμάτων του ενάγοντος υπερβαίνει οποιοδήποτε από τα όρια που το αρ. 281 ΑΚ θέτει ως προς την άσκηση όλων των δικαιωμάτων, ήτοι την καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή τον οικονομικό ή τον κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος και ειδικότερα δεν αποδείχθηκε ότι κατά τη θερινή περίοδο - και ιδιαίτερα τη θερινή περίοδο 1988 στην οποία αναφέρεται η κρινόμενη υπόθεση - η ζήτηση των ηθοποιών από "θέατρα", αναψυκτήρια, βιντεοταινίες κλπ" είναι αυξημένη και ο ενάγων αδικαιολόγητα και κακόβουλα αρνήθηκε να βρει εργασία, όπως ισχυρίστηκε η πρώτη εναγομένη, τούτο δε ανεξάρτητα από το ότι α) όταν καταγγέλθηκε η σύμβαση του ενάγοντος (τέλη Μαΐου) είχαν - κατά την κοινή πείρα (βλ. 336 παρ. 1, 4 Κ.Πολ.Δ.) - συγκροτηθεί οι κατά τη θερινή περίοδο απασχολούμενοι θίασοι και είχαν γίνει προσλήψεις των ηθοποιών που θα μπορούσαν να εργαστούν σε αναψυκτήρια β) από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν συνάγεται ότι ο ενάγων ήταν κατάλληλος να εργαστεί ως ηθοποιός σε αναψυκτήρια ή στο "γύρισμα" βιντεοταινιών. Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι οι ισχυρισμοί του δεύτερου εναγομένου - εκκαλούντος κατά τους οποίους αυτός δεν ευθύνεται από την επίμαχη σύμβαση είναι αβάσιμοι διότι ανεξάρτητα από την εμπλοκή των σχέσεων μεταξύ των εναγομένων, αδιάφορη για την προκείμενη υπόθεση και αυτός είχε συμβληθεί με τον ενάγοντα (βλ. προαναφερόμενο ιδιωτικό συμφωνητικό) αλλά και ενεργώς συμμετείχε στην όλη εξέλιξη της σύμβασης αφού στις 23.5.88 είχε προτείνει στον ενάγοντα (βλ. σχετικό τηλεγράφημά του) να συνεχίσουν την συνεργασία τους με δυσμενέστερους όμως για τον τελευταίο όρους (συμμετοχή στα κέρδη με ποσοστό 7% αντί του αρχικού συμφωνημένου 10%), κατά τροποποίηση δηλαδή της σύμβασης την οποία ο ενάγων δεν είχε καμία υποχρέωση να αποδεχτεί. Κρίνοντας επομένως το Πρωτοδικείο ότι η

αγωγή έπρεπε να γίνει δεκτή για το προαναφερόμενο ποσό του 1.050.000 δρχ. το οποίο οι εναγόμενοι είχαν την υποχρέωση να του καταβάλλουν κατ' ισομοιρία (ΑΚ 480), με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής κατά τη γενική διάταξη του αρ. 346 ΑΚ απορρίπτοντας με την ένσταση της καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος του ενάγοντος, έστω και σιωπηρά χωρίς ειδική αιτιολογία, κατ' αποτέλεσμα ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις και γι' αυτό τόσο η έφεση της πρώτης εναγομένης κατά τους υπόλοιπους λόγους της και η έφεση του δεύτερου εναγομένου στο σύνολό της πρέπει να απορριφθούν.